

Sikkerhet og tilsyn med dammer og andre vassdragsanlegg

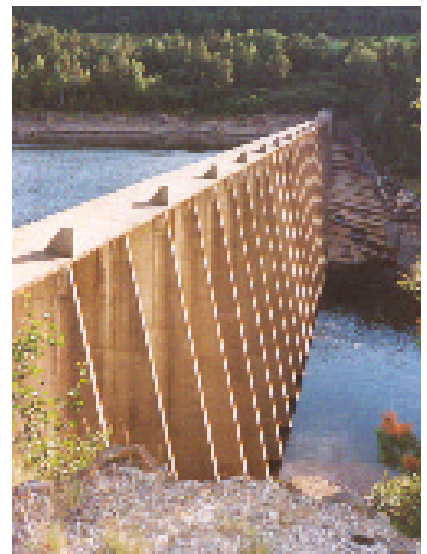
Sammenbrudd av et vassdragsanlegg kan få store konsekvenser i vassdraget nedenfor anlegget. Der et brudd kan ramme mennesker, miljø eller eiendom, vil anlegget komme inn under offentlig tilsyn. Anleggseier må vurdere hvilken konsekvensklasse anlegget skal plasseres i og legge dette fram for NVE til godkjenning. Vassdragsanlegg som kommer inn under offentlig tilsyn må planlegges, bygges og drives i henhold til sikkerhetsforskriften. Forvaltningen av denne og andre relevante forskrifter, samt det offentlige tilsynet av sikkerheten ved vassdragsanlegg ivaretas av NVE.

Vassdragsanlegg:

En dam (demning) er et byggverk som demmer opp vann i et magasin. Andre vassdragsanlegg kan være luker, rør, tunneller og bekkeinntak bygd i forbindelse med vannkraftanlegg, eller kanaler og sluser.

Offentlig tilsyn

NVE fører tilsyn med at eierne av dammer og vassdragsanlegg planlegger, bygger og driver anleggene slik at sikkerheten for mennesker, miljø og eiendom blir ivaretatt. NVE har drevet kontroll og tilsyn med sikkerhet av vassdragsanlegg siden 1909. Siden den tid har tilsynsvirksomheten utviklet seg fra å være detaljorientert til å være mer overordnet. Dagens tilsynsvirksomhet følger prinsippene for internkontroll, jf. forskrift om internkontroll, for å oppfylle lov om vassdrag og grunnvann (gjeldende fra 21.2.2003). Internkontroll er systematiske tiltak som skal sørge for og dokumentere at anleggseier overholder gjeldende krav i lover og forskrifter. NVEs kontroll skjer bl.a. gjennom revisjoner av eiernes internkontrollsystem, inspeksjoner av anleggene, og godkjenning av planer i fm. nybygging og rehabilitering av eksisterende anlegg. Nærmere bestemmelser om hvilke anlegg som underlegges offentlig tilsyn er gitt i forskrift om sikkerhet og tilsyn av vassdragsanlegg, eller som konsesjonsvilkår.

Klassifisering av dammer og andre vassdragsanlegg

Dammer og andre vassdragsanlegg underlagt offentlig tilsyn er klassifisert i 3 klasser, der anlegg i klasse 3 innebærer størst bruddkonsekvenser. Det er eiers ansvar å vurdere anleggets klasse og legge dette fram for NVE til godkjenning. Kriteriene for klasseplassering er gitt i forskrift om klassifisering av vassdragsanlegg gjord gjeldende fra 1.1.2001. Kriteriene relaterer seg til de samlede konsekvenser for mennesker, miljø og eiendom ved et evt. brudd på anlegget. Ved vurdering av konsekvenser for mennesker tar man utgangspunkt i bygninger eller steder der mennesker oppholder seg over noe tid (se tabell på neste side). Steder hvor det til tider kan være større ansamlinger av mennesker omregnes til boligequivalenter.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et direktorat under Olje- og energidepartementet med ansvar for å forvalte landets vann- og energiressurser.

NVE skal sikre en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene, fremme en effektiv kraftomsetning og kostnads- effektive energisystemer og bidra til en effektiv energibruk.

NVE har en sentral rolle i beredskapen mot flom og vassdragsulykker og leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen.

NVE er engasjert i FoU og internasjonalt samarbeid innen sine fagområder. NVE er nasjonal faginstitusjon for hydrologi.

Informasjon fra Norges vassdrags- og energidirektorat

Fakta-ark nr. 1 2003

En metode for slik omregning finnes som vedlegg til klassifiseringsforskriften.

Kriterier for klassifisering

Bruddkonsekvenser		Klasse
Betegnelse	Skadepotensial Antall boligenheter	
Store	> 20	3
Middels	1 – 20	2
Små	0	1

Sikkerhetsforskriften og andre relevante bestemmelser

Forskrift om sikkerhet og tilsyn av vassdragsanlegg (sikkerhetsforskriften) ble gjort gjeldende fra 1.1.2001 med hjemmel i vannressursloven. Denne forskriften erstatter forskrifter for dammer (gjeldende fra 1981) og forskrifter for tilsyn med anlegg i vassdrag (gjeldende fra 1992). Sikkerhetsforskriften gjelder for vassdragsanlegg der et brudd på anlegget kan true sikkerheten til mennesker, miljø eller eiendom. Unntak fra sikkerhetsforskriften kan gjøres etter en sikkerhetsmessig vurdering (§ 1-7 i sikker-

hetsforskriften). Krav gitt i sikkerhetsforskriften kan variere mht. klasse, dvs. at det kan være stilt strengere krav til anlegg i klasse 3 enn til anlegg i lavere klasser.

Sikkerhetsforskriften inneholder generelle bestemmelser om bl.a.:

- Sikkerhet
- Planlegging
- Laster, dimensjonering, materialer og utforming
- Bygging og fornyelse
- Drift
- Nedlegging

Det er utarbeidet underliggende forskrifter om kompetanse, i tillegg til de tidligere nevnte forskriftene om klassifisering og internkontroll. Det finnes også flere tekniske retningslinjer, og nye retningslinjer vil bli utviklet i årene framover. En retningslinje viser en måte å tilfredsstille forskriftenes krav på. NVE har samlet retningslinjene og de aktuelle forskriftene i en Sikkerhetshåndbok for vassdragsanlegg. Abonnerer til Sikkerhetshåndboka får tilsendt nye retningslinjer og forskrifter etter hvert som de blir utgitt.

Fakta

Norges vassdrags- og energidirektorat

Hovedkontor:

Middelthunsgt. 29
Postboks 5091,
Majorstua 0301 Oslo
Telefon: 22 95 95 95,
Telefaks: 22 95 90 00
Internett: www.nve.no

Region Midt-Norge (RM)

Trekanten, Vestre Rosten 81, 7075 Tiller
Telefon: 72 89 65 50,
Telefaks: 72 89 65 51
E-postadresse: rm@nve.no

Region Nord (RN)

Kongensgate 14-18
Postboks 394, 8505 Narvik
Telefon: 76 92 33 50,
Telefaks: 76 92 33 51
E-postadresse: rn@nve.no

Region Sør (RS)

Anton Jenssens gate 5
Postboks 2124, 3103 Tønsberg
Telefon: 33 37 23 00,
Telefaks: 33 37 23 05
E-postadresse: rs@nve.no

Region Vest (RV)

Naustdalsvn. 1b, Postboks 53, 6801 Førde
Telefon: 57 83 36 50,
Telefaks: 57 83 36 51
E-post: rv@nve.no

Region Øst (RØ)

Vangsveien 73, Postboks 4223, 2307 Hamar
Telefon: 62 53 63 50,
Telefaks: 62 53 63 51
E-postadresse: ro@nve.no

Ansvarlig:

Informasjonsdirektør Sverre Sivertsen
Fagansvarlig: Grethe Holm Midttømme

Foto: Dam Litjefossen (forside),
Dam Reinsvatn (bakside)

Mer informasjon

Alle aktuelle forskrifter og retningslinjer for sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg er tilgjengelig på NVEs nettsider (www.nve.no), samt i Sikkerhetshåndbok for vassdragsanlegg. Abonnement på Sikkerhetshåndbok for vassdragsanlegg kan bestilles over nettet, eller ved å ringe 22 95 93 43 (NVEs bibliotek).